

Warszawa, dnia 28 stycznia 2016 r.

OPINIA PRAWNA

W zakresie zmian w ustawie o związkach zawodowych z dnia 23 maja 1991 r. (Dz. U. 1991 Nr 55 poz. 234), jakie przewiduje partia .Nowoczesna w swoim projekcie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych i ustawy - Kodeks pracy, zamieszczonym na stronie internetowej www.nowoczesna.org

sporządzona przez Kancelarię Kijewski Graś sp.k. na zlecenie Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Pracowników Policji

Pytanie prawne: Czy i jakie zagrożenia niosą zmiany proponowane w projekcie ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych i ustawy - Kodeks pracy?

Podstawa opinii: Ustawa o związkach zawodowych z dnia 23 maja 1991 r. (Dz. U. 1991 Nr 55 poz. 234)
Projekt ustawy o zmianie ustawy o związkach zawodowych i ustawy - Kodeks pracy, zamieszczony na stronie internetowej partii .Nowoczesna

I. Wstęp

Sporządzona poniżej opinia ma charakter porównawczy. Jej główny celem jest wskazanie potencjalnych zagrożeń, jakie niosą za sobą proponowane zmiany. Zawiera ona analizę kolejnych artykułów, w których planowane są modyfikacje istotne z punktu widzenia związków zawodowych.

II. Analiza proponowanych zmian w ustawie o związkach zawodowych ze wskazaniem potencjalnych zagrożeń

Pierwszą zmianę jaką proponuje partia .Nowoczesna" jest wprowadzenie obowiązku wskazania w statucie organizacji związkowej źródła finansowania działalności związku, sposób ustanawiania i zbierania składek członkowskich oraz zasady prowadzenia gospodarki finansowej związku (art. 13 pkt 10 ustawy). Aktualnie obowiązująca ustawa wskazuje obowiązek wskazania w statucie źródła finansowania działalności związku oraz sposób ustanawiania składek członkowskich. Jak zatem widać proponowane zmiany dążą do poszerzenia w tym zakresie regulacji statutowych.

Kolejna proponowana zmiana ma na celu pozbawienie pracownika wynagrodzenia za czas, w którym był zwolniony od pracy zawodowej na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z jego funkcji związkowej w zakładzie pracy i poza nim (art. 25 ust. 2). Obecnie obowiązujące przepisy wskazują, iż takiemu pracownikowi należy się wynagrodzenie za ten czas. Ze zmianami proponowanymi w art. 25 łączą się także zmiany w art. 31 ust. 2 i 3. Przepis ten mówi o tym, iż zwolnienia pracownika z pracy na czas wykonywania doraźnej czynności wynikającej z jego funkcji związkowej poza zakładem

pracy, jeżeli czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy, są udzielane bezpłatnie (dotychczas płatnie). Ponadto wprowadza konieczność udokumentowania przesłanek do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy oraz zachowania przez pracownika uprawnień niezwiązanych z należnym od pracodawcy wynagrodzeniem - obecnie nie ma obowiązku przedkładania takiej dokumentacji

Kolejne zmiany „Nowoczesna” planuje w art. 33. Zgodnie z proponowanymi zmianami na uzasadniony wniosek zakładowej organizacji związkowej pracodawca będzie miał obowiązek przydzielenia pomieszczenia do przeprowadzenia spotkania przez organizację związkową, z zastrzeżeniem, że będzie zwolniony z tego obowiązku w przypadku, gdyby nie dysponował odpowiednim pomieszczeniem. Przepisy obowiązujące mówią, iż pracodawca ma obowiązek udostępnić pomieszczenie organizacji związkowej na warunkach określonych w umowie. Jak widać przepisy w ustawie o zmianie ustawy o związkach zawodowych spowoduje utrudniony dostęp do pomieszczeń na cele organizacji związkowej w zakładzie pracy lub wręcz uniemożliwią taki dostęp, gdyż zwolnią pracodawcę z obowiązku wskazania takiego pomieszczenia.

Następne zmiany, wg. „Nowoczesnej” powinny zająć w kwestii składek związkowym (art. 33 (1)). W aktualnym stanie prawnym, pracodawca, na wniosek zakładowej organizacji związkowej i za zgodą pracownika, ma obowiązek pobierać z wynagrodzenia pracownika odpowiednią kwotę na składkę związkową i przekazywać niezwłocznie na konto wskazane przez tą organizację. Proponowane zmiany zakładają możliwość zawierania porozumienia między pracodawcą a zakładową organizacją związkową w sprawie pobierania składek związkowych od pracowników. Ustalone w porozumieniu przekazywanie składek musiałyby być w takim przypadku potwierdzone dodatkowo pisemną zgodą pracownika. W tym przypadku również wyraźnie widoczny jest cel zmian - zniesienie z pracodawcy obowiązku pobierania składek związkowych z wynagrodzenia pracownika na rzecz wprowadzenia możliwości zawarcia porozumienia w tym zakresie.

Z propozycji zmian art. 34 (1) wynika, iż pracownicy pełniący funkcje w międzyzakładowej organizacji związkowej zostaną pozbawieni prawa do wynagrodzenia za okres, w którym zostali zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w międzyzakładowej organizacji zawodowej. Obecnie pracodawca ma obowiązek wypłaty wynagrodzenia oraz opłacania składek na ubezpieczenie społecznej dotyczących pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy.

Ponadto „Nowoczesna” proponuje wprowadzenie do ustawy o związkach zawodowych nowego rozdziału: „Jawność gospodarki finansowej związków zawodowych”. Przepisy tego rozdziału przewidują jawność gospodarki finansowej związków zawodowych, który polegać ma na tym, iż na związki zawodowe zostanie nałożony obowiązek publikowania na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego ds. pracy sprawozdań finansowych, sporządzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.

Zmiany, które są proponowane w projekcie, odnoszą się także do Kodeksu pracy – ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.) Mianowicie zgodnie z nowym brzmieniem art. 258 § 2 wydatki związane z działalnością komisji pojednawczej ponoszą w częściach równych pracodawca i zakładowa organizacja związkowa. Aktualnie koszty te ponowi w całości pracodawca – zgodnie ze zmianami pracodawca ma je ponosić w całości w przypadku, jeżeli nie działa u niego zakładowa organizacja związkowa.

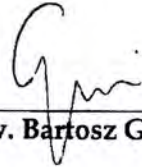
W przypadku wejścia w życie proponowanych przez „Nowoczesną” zmian, w przeciągu 3 miesięcy od dnia wejścia w życie, związki zawodowe będą miały obowiązek dostosowania swoich statutów. W stosunku do pracowników zwolnionych z obowiązku świadczenia pracy na podstawie art. 31 ust 1 ustawy zmienianej w art. 1., mają być stosowane przepisy aktualnie obowiązujące, nie dłużej jednak niż przez rok od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli zaś chodzi o umowy, o których mowa w art. 33 ust 1 ustawy zmienianej w art. 1., to zachowują one moc przez okres, na jaki zostały zawarte, nie dłużej jednak niż przez rok od dnia wejścia w życie proponowanych zmian.

III. Podsumowanie

Reasumując zmiany proponowane przez „Nowoczesną”, a opisane powyżej mają na celu osłabienie pozycji związków zawodowych w stosunku do pracodawców. Jedną z najbardziej radykalnych zmian miałyby być odebranie wynagrodzenia pracownikom zwolnionym z obowiązku świadczenia pracy na czas doraźnych zadań związkowych bądź na czas piastowania funkcji związkowych. Działalność związkową polegającą na walce o prawa pracownicze, o poprawienie sytuacji grup pracowniczych, ma być świadczona nieodpłatnie na zasadzie wolontariatu.

Ponadto zniesienie z pracodawców obowiązku zapewnienia pomieszczenia organizacji związkowej może utrudnić, a wręcz w niektórych przypadkach uniemożliwić spotkania związkowe, które są niezbędne w codziennej działalności organizacji związkowych i zmusić do ponoszenia kosztów związanych z wynajmowaniem sali na takie spotkania.

Wskazane zmiany wyraźnie uderzają w pozycję związków zawodowych i mają na celu pozbawienie ich dotychczasowych uprawnień. Ponadto wiążą się z przerzuceniem części kosztów działalności z pracodawców na związki zawodowe, jak np. koszty związane z działalnością komisji pojednawczej.

adw. Bartosz Graś